ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
ראשון

קונטרס

שמע״צ ושמח״ת - תנש״א

●

מאת
כבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים"
770 איסטערן פארקווייי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
הי׳ תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי״ק לכ״ק אדמו״ר שליט״א

בס"ד.

פתח דבר

לקראת שמע"צ ושמח"ת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה תורה צוה גו', שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דיום שמחת תורה ה'תשכ"ג.

מערכת „אוצר החסידים"

ערחה"ס, שנת ה'תנש"א (הר' תהא שנת אראנו נפלאות),
ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. יום שמחת תורה ה'תשכ"ג

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב[1], שהתורה היא ירושה[2] לכאו"א[3] שמקהלת יעקב. וידועים הדיוקים בזה[4], הרי אמרו רז"ל[5] התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, וכאן נאמר שהתורה היא ירושה. גם צריך להבין, דפירוש ירושה בפשטות הוא שיורש מאבותיו (היינו שמצד עצמו אינו שייך להדבר אלא שירש זה מאבותיו), והרי כל ישראל היו (נשמותיהם) במעמד הר סיני[6] וקיבלו בעצמם את התורה. גם צריך להבין, דבפסוק שלאח"ז[7] נאמר ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, מהי השייכות דויהי בישורון מלך גו' למורשה קהלת יעקב. גם, דבפסוק זה נקראים ישראל בשם יעקב (מורשה קהלת יעקב), ובהפסוק שלאח"ז בתחלתו נקראים בשם ישורון (ויהי בישורון מלך) ובסיום הפסוק נקראים בשם ישראל (יחד שבטי ישראל).

ב) **ונקודת** הביאור בזה (כמובן מהדרושים[8]), דבתורה שני ענינים. התורה כמו שהיא מצד עצמה, שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה, וכמו שהתורה ירדה למטה, ומבררת ומזככת את העולם, מתחיל מהבירור והזיכוך שבאדם הלומד, שהשכל דנפש הבהמית מתברר ומזדכך ונכלל בקדושה[9]. וזהו[10] שאמרו רז"ל[11] לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, דבתחילת העבודה, עסק התורה דהאדם הוא בכדי לברר ולזכך את נפשו, כמאמר רז"ל[12] מעיקרא כי עביד איניש אדעתא דנפשי' קא עביד, שעסק התורה שלו הוא בכדי לזכך את נפשו, ועי"ז בא אח"כ לעסק התורה לשמה, לשם התורה עצמה (שלמעלה מענין הבירורים).

וזהו שהתורה נקראת ירושה ואעפ"כ אמרו התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה, דזה שהתורה נקראת ירושה הוא מצד הבירורים שע"י התורה. דהניצוצות

---

1) ברכה לג, ד.
2) סנהדרין נט, א. וראה גם שם צא, סע"ב.
3) ולא רק להכלל (ע"ד גזל השבט).
4) ד"ה תורה צוה באוה"ת ברכה (ס"ע א'תתמח. שם ע' תתנה). ד"ה זה דשנת תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' כו). ה'תש"ב (סה"מ ה'תש"ב ע' 39).
5) אבות פ"ב מי"ב.
6) פדר"א פמ"א. שמו"ר פכ"ח, ו. תנחומא יתרו יא. זח"א צא, א. ובכ"מ.
7) ברכה לג, ה.
8) דלעיל הערה 4. וראה גם המשך וככה תרל"ז פס"ו ואילך. סה"מ תר"ל ע' פז ואילך. קונטרסים ח"ב שסא, א ואילך.
9) וראה תניא פל"ז (מט, א), דלכאורה הפי' דבירור השכל דנה"ב והתכללותו בקדושה הוא גם בבינונים (אף שהמדות דנה"ב אין ביכלתם להפוך לקדושה).
10) ראה גם לקו"ת האזינו עה, סע"ד ואילך.
11) פסחים נ, ב. וש"נ.
12) שם סח, ב.

שבדברים הגשמיים, וכן הניצוצות שבהשכל דנפש הבהמית, שרשם הוא בתוהו, והשורש דנשמות ישראל הוא בתיקון. דזהו שעשו נקרא גדול ויעקב נקרא קטן[13], כי שורש עשו הוא בתוהו, שהאורות דתוהו הם אורות מרובים (גדול), ושורש יעקב הוא בתיקון, שהאורות דתיקון הם אורות מועטים וכן מוגבלים בכלים (קטן). וכיון שיעקב ועשו הם אחים, כמ"ש[14] הלא אח עשו ליעקב, והאחים יורשים זה את זה, לכן, ע"י שנשמות ישראל מבררים את הניצוצות, הם יורשים האורות דתוהו. ומ"ש התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך הוא בנוגע להתורה כמו שהיא למעלה מענין הבירורים, דהמשכת בחינה זו דתורה היא ע"י לימוד התורה לשמה. וזהו התקן עצמך ללמוד תורה, שצריך לייגע עצמו שיהי' לימודו לשמה בלי שום פני' כלל (גם לא הפני' דלזכך את נפשו), וע"י לימוד התורה לשמה הוא ממשיך התורה כמו שהיא מצד עצמה. שדרגא זו דתורה היא למעלה גם מהאורות דתוהו (שישראל יורשים ע"י עבודת הבירורים), שאינה ירושה לך.

ג) וזהו יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי[15], דמטר בא מהעננים שנעשים מלחות הארץ, ואד יעלה מן הארץ והשקה את פני האדמה[16]. וטל בא מלמעלה. דכמו"כ הוא ברוחניות, שמטר הוא ענין[17] שבא ע"י בירור וזיכוך והעלאת המטה, כמאמר רז"ל[18] עה"פ יערוף כמטר לקחי גו', שברו הבריות את ערפן מיד מטר יורד, וטל הוא גילוי מלמעלה. והטעם שהתורה נמשלה לטל ולמטר הוא, כי בתורה שני הענינים. הענין דירידת התורה למטה בכדי לברר את העולם, דהמשכת ענין זה שבתורה הוא ע"י לימוד התורה אדעתא דנפשי' — יערוף כמטר לקחי, והתורה כמו שהיא מצד עצמה (כמו שהיא באצילות, למעלה מירידתה בבי"ע), דהמשכת ענין זה שבתורה הוא ע"י עסק התורה לשמה — תזל כטל אמרתי. ואולי י"ל דעל זה אמרו[19] כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, שע"י עסק התורה לשמה הוא המשכת וגילוי התורה כמו שהיא מצד למעלה, הקב"ה קורא ושונה, טל דתורה[20].

ויש לומר, דשני ענינים אלה (מטר דתורה וטל דתורה) הם גליא דתורה ופנימיות התורה[21]. שבנגלה דתורה שנתלבשה בדברים גשמיים, האור האלקי הוא בהעלם,

---

13) תולדות כו, א. שם, טו. שם, מב.

14) מלאכי א, ב.

15) האזינו לב, ב.

16) בראשית ב, ו.

17) ברוב המקומות איתא, שירידת המטר הוא ע"י זיכוך המטה. ובהמשך וככה תרל"ז הנ"ל, שזהו ענין המטר — ראה ד"ה שיר המעלות לדוד הנה מה טוב גו' דל"ג בעומר ה'תשכ"ב ס"ו, ובהערות שם (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רנד-ה).

18) ב"ר פי"ג, ד.

19) ראה תדא"ר פי"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.

20) כ"ה בלקו"ת שם (עו, רע"א). אבל ברוב הדרושים שבהערה 8, דהקב"ה קורא ושונה כנגדו הוא מטר דתורה. וראה לקמן ס"ד.

21) ראה גם המשך תרס"ו ע' שז, דענין הירושה דתורה (שהוא מצד הבירורים דתורה) הוא בגליא דתורה, וטל תורה הוא פנימיות התורה. [אלא, שבהמשך תרס"ו שם, שטל תורה (פנימיות התורה) הו"ע מתנה דתורה].

ובכדי שהאור יהי' בגילוי באדם הלומד את התורה הוא ע"י שיזכך את עצמו, דזהו שזכה נעשית לו סם חיים[22], דע"י שזכה מלשון זיכוך אז דוקא נעשית לו סם חיים. ובפנימיות התורה האור האלוקי הוא בגילוי. ולהוסיף, שגם לאחרי שהאדם מזכך את עצמו, שאז גם בנגלה דתורה האור הוא בגילוי, אינו כהגילוי שבפנימיות התורה. דכיון שהאור שבנגלה דתורה מלובש בדברים גשמיים המעלימים את האור, לכן גם לאחרי הסרת ההעלם אין האור בגילוי כ"כ כהאור שבפנימיות התורה[23]. וזהו שנגלה דתורה הוא מטר דתורה, דשני ענינים בזה. שבלימוד נגלה דתורה צריכה להיות העבודה דזכה, הלימוד אדעתא דנפשי' לזכך את נפשו – ע"ד הענין דשברו הבריות את ערפן. וגם אז, האור האלוקי שמאיר להאדם הוא כמו שהוא מלובש בעולם – מטר. והענין דטל תורה הוא בפנימיות התורה.

ד) **והנה** נוסף לשני ענינים הנ"ל שבתורה (ירושה דתורה, והתקן עצמך ללמוד תורה), נקראת התורה בשם מתנה[24]. כהנוסח דברכת התורה ונתן לנו את תורתו וחותמין נותן התורה, וחג השבועות נקרא[25] זמן מתן תורתנו. דענין המתנה שבתורה הוא למעלה גם מהענין דהתקן עצמך ללמוד תורה. והענין הוא[26], דהחילוק בין טל ומטר הוא, דירידת מטר תלוי' בעבודת האדם (כמ"ש[27] והי' אם שמוע גו' (ואז[28]) ונתתי מטר ארצכם גו'), וטל אינו תלוי בעבודת האדם (כמארז"ל[29] טל לא מיעצר), דכמו"כ הוא ברוחניות, דמטר היא ההמשכה שע"י אתעדל"ת וטל היא ההמשכה מלמעלה מצד עצמה. ומזה מובן, דזה שנת"ל דבחינת טל תורה היא המשכת התורה כמו שהיא למעלה ע"י עסק התורה לשמה (כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו), הוא בכללות, אבל בפרטיות, גם המשכת התורה כמו שהיא למעלה, הקב"ה קורא ושונה, כיון שההמשכה היא ע"י שהאדם קורא ושונה, נכללת בבחינת מטר דתורה, ובחינת טל תורה היא דרגא נעלית יותר בתורה, שאינה נמשכת ע"י עסק התורה דהאדם (גם לא ע"י עסק התורה לשמה), והמשכתה היא מצד עצמה.

וזהו[26] שאמרו רז"ל[30] ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, וידוע הדיוק בזה, הרי כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וכיון שישראל עוסקים בתורה

---

22) יומא עב, ב.

23) וע"ד המובא לקמן ס"ה שהגילוי דהוי' ע"י תיקון ההסתר דאלקים אינו כהגילוי דהוי' עצמו.

24) ראה גם ברכות ה, סע"א „שלש מתנות כו' תורה כו'". וראה גם ב"ר פ"ו, ה „ג' דברים מתנה לעולם התורה כו'".

25) בנוסח התפלה והקידוש דיו"ט.

26) בהבא לקמן ראה בארוכה דרושים שבהערה 8. וראה גם ד"ה על שלשה דברים העולם עומד כו' ה'תשי"ד סעיף ה (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שפו-ז).

27) עקב יא, יג-יד.

28) וכמו שממשיך בכתוב (שם, טו-טז) וסרתם ועבדתם גו' (ואז) ולא יהי' מטר.

29) תענית ג, א.

30) ע"ז ג, ב.

במשך כל היום (זה לומד בשעה זו וזה לומד בשעה זו), הרי גם הקב"ה עוסק בתורה במשך כל היום, ואעפ"כ אמרו שבג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה. ונקודת הביאור בזה, דזה שכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו היא המשכה מלמעלה שע"י אתערותא דלתתא (עסק התורה דהאדם), ולכן, ההמשכה היא לפי ערך האתערותא דלתתא. דזהו שאמרו כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, דזה שהקב"ה קורא ושונה הוא כנגדו, לפי ערך הלימוד דהאדם. וזה שבג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה הוא המשכה מלמעלה מצד עצמה, ממקום שאין אתעדל"ת מגעת לשם. וענין זה הוא בחינת טל דתורה, כי שורש הטל הוא בג' ראשונות דעתיק. וזוהי השייכות דהקב"ה יושב ועוסק בתורה (טל תורה) לג' שעות ראשונות, כי ג' [שעות] ראשונות הם ג' ראשונות דעתיק.

ויש לבאר זה ע"פ הידוע[31] שגם בפנימיות התורה יש חיצוניות ופנימיות. דזה שפנימיות התורה מדברת בהענינים דהשתלשלות הוא הגליא שבה. [והוא ע"ד נגלה דתורה שמדברת בעניני העולם. אלא שנגלה דתורה מדברת בענינים גשמיים, ופנימיות התורה בענינים רוחניים]. ודרגא זו שבפנימיות התורה היא בבחינת השגה[32]. ועיקר הענין דפנימיות התורה הוא זה שהתורה היא התענוג דלמעלה, תענוג שלמעלה מהשגה. ויש לומר, שההמשכה דפנימיות התורה ע"י עסק התורה לשמה, שעל זה אמרו כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו [הענין דהתקן עצמך ללמוד תורה], הוא הגליא שבפנימיות התורה, שמדברת בהענינים דהשתלשלות וכיו"ב. וההמשכה דפנימיות התורה מצד עצמה, שעל זה אמרו ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה [ענין המתנה דתורה[33]] הוא בחי' תענוג דתורה שלמעלה מהשגה.

ה) **וזהו** תורה צוה גו' מורשה קהלת יעקב ויהי בישורון מלך גו' יחד שבטי ישראל, דזה שהתורה היא ירושה לכל אחד מישראל הוא מצד בחינת יעקב שבהם (מורשה קהלת יעקב), והענין דהתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך הוא מצד בחינת ישראל, והמתנה דתורה היא מצד בחינת ישורון.

והענין הוא, דיעקב הוא בחינת עקב כמ"ש[34] שמע אלי יעקב עבדי, וישראל הוא בחינת בן כמ"ש[35] בני בכורי ישראל[36]. והעבודה דיעקב היא[37] שהוא עובד אלקים,

---

31) המשך תער"ב ח"א פרק קפא (ע' שע).

32) וכמו השגת הנשמות בג"ע בעסק התורה שלהם, שהוא בבחי' השגה ממש. וכ"ה בתורה דאצילות שמדברת בענינים דאלקות, שהיא "בבחי' השגה ממש באצילות" (המשך תער"ב שם).

33) להעיר גם מהמשך תער"ב ח"א פרק קעד (ריש ע' שנד), שמתנה דתורה הו"ע פנימיות התורה בחי' שעשועים העצמיים.

34) כ"ה בלקו"ת שבהערה 36. ובכ"מ. ובישעי' מו, א: ועתה שמע יעקב עבדי. ובהמשך תרס"ו שבהערה הנ"ל: שמע יעקב עבדי.

35) שמות ד, כב.

36) לקו"ת בלק ע, רע"ג. המשך תרס"ו ע' רכה.

37) בהבא לקמן ראה המשך תרס"ו שם, ושם ס"ע רכו ואילך.

לתקן ההסתר הנמשך משם אלקים. וישראל הוא על שם כי שרית עם אלקים[38], שמושל ושולט על שם אלקים. וזהו שאיתא בזהר[39] שישראל ויעקב הם נגד ב' השמות הוי' ואלקים, דלגבי בחינת יעקב י' עקב[40] ישנו ההסתר דשם אלקים ועבודתו היא לתקן ההסתר. וגם לאחרי שמתקן ההסתר דשם אלקים, שע"ז נמשך הגילוי דהוי', הוא הגילוי דהוי' כמו שהוא ע"י שם אלקים. וישראל שהוא על שם כי שרית עם אלקים, שלגבי' אין מלכתחילה ההעלם וההסתר דשם אלקים, הגילוי דהוי' שנמשך ע"י ישראל הוא הגילוי דהוי' עצמו. ומבואר בלקו"ת[41] שהעבודה בששת ימי החול היא (בדרך כלל) העבודה דיעקב, עבודת הבירורים, לתקן ההסתר דשם אלקים. והעבודה דשבת היא בבחינת ישראל. כי בשבת כתיב[42] ויכל אלקים, שכלתה מדת הצמצום וההסתר דשם אלקים ונמשך הגילוי דהוי', ולכן אין צריך אז לעבודת הבירורים, והעבודה דשבת היא להתענג על הוי', שלמעלה מעבודת הבירורים.

ובחינת ישורון היא למעלה גם מבחינת ישראל. דישורון הוא מלשון שיר, דבר עגול כטבעת שאין לו ראש וסוף[43]. ומבואר בלקו"ת[44] דזה שישראל נק' בשם ישורון הוא מצד שורש הנשמות כמו שעלו במחשבה. ויש לומר, דהחילוק שבין ישורון לישראל, אף שגם הענין דישראל על שם כי שרית עם אלקים הוא מצד הגילוי דשורש הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף [וכמבואר בכ"מ[45] דיעקב הוא הנשמה שמלובשת בגוף וישראל הוא שורש הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף], דישראל הוא בחינת בן (כנ"ל) דלשון וענין בן שייך דוקא לאחרי שהבן נמשך ממוח האב, וישורון הוא עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בעצמותו ית', בדוגמת הבן כמו שהוא במוח האב עצמו (טרם שנמשך). וזהו שישורון הוא מלשון שיר שאין בו ראש וסוף, כי בהדרגא דהנשמות כמו שנמשכו כבר ממוח האב (גם כמו שהם למעלה) ישנם חילוקי דרגות, והענין דשיר שאין בו ראש וסוף הוא בעצם הנשמות כמו שהם מושרשים באוא"ס. וזהו מ"ש ויהי בישורון מלך ואיתא בלקו"ת[44] שזה קאי על ר"ה, שתמליכוני עליכם, כי הענין דתמליכוני עליכם הוא ע"י גילוי עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בעצמות אוא"ס.

וזוהי השייכות דג' ענינים אלה שבישראל (יעקב, ישראל וישורון) לג' הענינים שבתורה, דענין הירושה שבתורה שהוא מצד הבירורים [שע"י הבירורים דתורה יורשים את האורות דתהו, כנ"ל סעיף ב], הוא מצד בחינת יעקב, דעבודת הבירורים היא

---

38) וישלח לב, כט.

39) ח"א קעד, א.

40) ע"ח שער ג (שער סדר אצי' למהרח"ו) פ"ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו.

41) בלק עב, א־ב.

42) בראשית ב, ב.

43) לקו"ת שה"ש א, ג. וכ"מ בלקו"ת נצבים מה, א. — ראה גם אוה"ת ברכה ס"ע א'תתסא ואילך. שם ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ס"ע לה ואילך. אלא ששם מדבר (בעיקר) בענין הדרגא דתורה שהיא כמו עיגול (ולא בהדרגא דישראל שנק' בשם ישורון).

44) נצבים שם.

בבחינת יעקב. והענין דהתקן עצמך ללמוד תורה, שע"י עסק התורה לשמה נמשך הגילוי דתורה כמו שהיא למעלה (פנימיות התורה), הוא מצד בחינת ישראל[46], דעסק התורה דבחינת ישראל הוא (לא בכדי לברר בירורים, אלא) בכדי להמשיך גילוי אלקות. וענין המתנה דתורה שהוא המשכת התענוג דתורה (שלמעלה מהשגה) שלמעלה מהתחלקות הוא מצד בחינת ישורון.

ו) **וצריך להבין**, דלפי ביאור הנ"ל, הטעם שהתורה נקראת בשם ירושה הוא לפי שהתורה מביאה לירושה (שע"י הבירורים שע"י התורה יורשים אורות דתהו), והפירוש דתורה גו' מורשה (בפשטות, דאין מקרא יוצא מידי פשוטו[47]) הוא, שהתורה עצמה היא ירושה[48].

ויש לומר, דענין הירושה דתורה (להפירוש שהתורה עצמה היא ירושה) הוא למעלה יותר גם מענין המתנה דתורה. דזה שמובא לעיל מהדרושים דירושה היא למטה ממתנה, הוא[49] לפי שירושה היא מצד מציאותו של היורש (שהוא קרובו של המוריש) ואינה תלוי' ברצון המוריש, ומתנה היא מצד רצונו של הנותן. דענין זה הוא בירושה שהיא[50] (רק) מצד קורבה. אבל בירושה שעניינה הוא[50] שהיורש עומד במקום המוריש (ובמילא יורש את נכסיו), אין שייך לומר שהיא באה מצד מציאותו של היורש, כיון שהיורש אינו מציאות אחר מהמוריש אלא עומד במקום המוריש. ואדרבה, ירושה זו היא למעלה ממתנה. דמתנה היא מצד רצון הנותן, ובירושה (באופן זה) היורש עומד במקום המוריש עצמו (שלמעלה מהרצון שלו). ועפ"ז צריך לומר, דהטעם על זה שבענין הירושה דתורה (שהיא למעלה גם ממתנה דתורה) נאמר מורשה קהלת יעקב הוא, כי ישראל וישורון הם שם המעלה, ולכן שייכים לענין הגילויים, וענין הירושה שהיורש עומד במקום המוריש עצמו מתגלה בהשם יעקב, כאשר הוא שם העצם[51], שבו כל ישראל הם בשוה.

---

45) וראה גם המשך תרס"ו שבהערה 21.

46) להעיר מהידוע שיום השבת שייך לפנימיות התורה (לקו"ש ח"א ע' 53 ש"נ) — ובשבת הוא בחינת ישראל, כנ"ל בפנים.

47) שבת סג, א.

48) וכן מוכח גם ממה שלמדו רז"ל מפסוק זה שעכו"ם שלמד תורה חייב מיתה (סנהדרין נט, א) ושהמונע הלכה מפי תלמיד כאילו גוזלו מנחלת אבותיו (שם צא, ס"ב).

49) ראה לקו"ש ח"ג ע' 115.

50) ראה בכ"מ בספרי הרגצובי (שו"ת צפע"נ דווינסק ח"א סקי"ח. ווארשא ח"ב סקי"ח. צפע"נ מילואים יג, א) דבירושה שני ענינים: ירושה שמצד קורבה — דירושה זו היא גם בב"נ: ירושה שהיורש עומד במקום המוריש — דירושה זו היא רק בישראל.

ואולי יש לומר, דהמבואר בהדרושים שירושה היא למטה ממתנה הוא — כי שם מדובר בענין הירושה שיעקב יורש את עשו (כנ"ל סעיף ב), וירושה זו היא מצד קורבה.

51) ולכאורה צ"ע המקור על שיעקב שם העצם.

וצריך להבין, דהענין דעצם הנשמה שמצד זה כל ישראל הם בשוה, מודגש יותר (לכאורה) בהשם ישורון, דישורון הוא מלשון שיר שאין בו ראש וסוף, ואעפ"כ השם ישורון שייך לענין מתנה (דתורה) ששייכת לרצון הנותן, וגבי ירושה ששייכת להמוריש עצמו נאמר מורשה קהלת יעקב. ויובן זה בהקדים מ"ש[52] יבחר לנו את נחלתינו את גאון יעקב גו', שאומר כאן שני ענינים. יבחר לנו, ענין הבחירה, ואת נחלתינו, ענין הירושה. ויש לומר, דענין הבחירה שהקב"ה בחר בישראל הוא שבחר לרצות בהם. וענין הירושה שהיורש עומד במקום המוריש, הוא, שישראל מושרשים בהעצמות עצמו. והגם דענין הבחירה הוא מצד העצמות שאינו מוכרח בשום דבר ויכול לרצות ולא לרצות[53], מ"מ, ענין הבחירה הוא (לא בנוגע לעצמות עצמו, אלא) בנוגע להרצון שלו, דזה שבחר בישראל הוא שבחר לרצות בהם [ועוד ענין בזה, שגם הבחירה עצמה (שהיא הסיבה להרצון) היא הפלאת העצמות (שאינו מוכרח בשום דבר ויכול לרצות ולא לרצות), ולא העצמות עצמו[54]].

ועפ"ז יש לבאר שבענין מתנה נאמר השם ישורון ובענין ירושה השם יעקב, דמתנה היא שהיא מצד רצון הנותן (כנ"ל), באה מצד הבחירה (שבחר לרצות). כמ"ש בברכת התורה אשר בחר בנו מכל העמים (ולכן) ונתן לנו את תורתו. וכיון שענין הבחירה הוא הפלאת העצמות שאינו מוכרח בשום דבר, לכן, הכלי לזה הוא הענין דישורון מלשון שיר, עיגול שאין בו ראש וסוף, העילוי וההפלאה דעצם הנשמה שהיא למעלה מהתחלקות דראש וסוף. וענין הירושה, שישראל מושרשים בהעצמות עצמו, מתגלה בהשם יעקב, שם העצם דישראל עצמם.

ז) **ויש** לומר, דזה שבפסוק יבחר לנו את נחלתינו נאמר את גאון יעקב, הוא מצד הענין דנחלתינו, דענין הירושה שייך ליעקב. והבקשה יבחר לנו את נחלתינו, היא, שהענין דנחלתינו, עצם הנשמה שמושרשת בהעצמות עצמו, יומשך בגילוי[55]. וכמו שבר"ה עיקר ההדגשה הוא נחלתינו את גאון יעקב אלא שמבקשים שענין זה יומשך בגילוי, עד"ז הוא בשמחת תורה, שעיקר ההדגשה היא מורשה קהלת יעקב. ואומר קהלת יעקב, שמצד הענין דיעקב, כל ישראל הם מציאות אחת (קהל), ע"ד שבר"ה אתם נצבים גו' כולכם, לאחדים כאחד[56]. וזהו שמצות היום (דשמח"ת) הוא בריקודים, דריקוד הוא ברגליים, וברגליים עצמם — בהעקב שבהם (יעקב מלשון עקב), שכל ישראל שוים בזה.

---

52) תהלים מז, ה.

53) המשך ר"ה תש"ג ע' 24.

54) ראה עד"ז בהמאמר ד"ה יבחר לנו גו' ש.ז. (תשכ"ג) ס"ה (לעיל ע' ז). ובהמאמר ד"ה וכל אדם לא יהי' גו' ש.ז. (תשכ"ג) ס"ז (לעיל ע' כ-כא).

55) וע"ד הענין דתמליכוני, שמצד עצם הנשמה, שהגילוי שלו הוא ע"י התשובה והמצוה דתק"ש (ראה ד"ה יבחר לנו (שבהערה הקודמת) ס"ט (לעיל ע' ז).

56) לקו"ת ר"פ נצבים.

ולהוסיף, דזה שכל ישראל מתאחדים להיות מציאות אחת, קהלת יעקב, הוא לא מפני שנרגש בהם עילוי שלמעלה מהתחלקות [ע"ד ההתאחדות דישורון מלשון שיר, שהוא ע"י גילוי המקיף שלמעלה מהתחלקות], שהרי יעקב הוא מלשון עקב, ובעקב אין נרגש עילוי, אלא אחדות עצמית. ועד"ז הוא בנוגע להתאחדות דישראל בענין הריקוד בעקביים. וע"י הענין דקהלת יעקב, מתגלה הענין דמורשה, ירושה דתורה, שישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד. דבמתנה דתורה, יש ג' ענינים. הנותן המקבל והמתנה (תורה), משא"כ בענין הירושה דתורה, ישראל ואורייתא וקוב"ה כולא חד.

והמשכת ענין זה (מורשה, ירושה דתורה) בשמח"ת, היא בשמחה גדולה. ומשמח"ת נמשך זה על כל השנה כולה, שתהי' שנה שמיחה בלימוד התורה בלי שום מניעות ועיכובים, שמפני זה נתאוו כל ישראל וכו' לימות המשיח כי אז לא יהי' שום מונע ומעכב מלעסוק בתורה ובמצוות כדרוש[57], ועד שיהי' ומלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים[58], בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

---

57) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב.

58) ישע' יא, ט.